

Anh Là Linh

(Tác giả: Không Biết)

Giã từ nghiên bút mang đồ trận,
Lưng vác ba lô giữ nước nhà,
Nón sắt như nửa vầng trăng lạnh,
Tay súng - anh giày trận bước ra.

Chân dẫm đường quê giữa bóng đêm,
Rừng khuya sương lạnh ướt vai mềm,
Rền trời đại bác không ngừng nổ,
Anh thức cho người dân ngủ yên.

Mặc cho đạn réo, mặc mưa bom,
Gian khổ theo anh khắp nẻo đường,
Hy vọng, tình yêu và nỗi nhớ,
Đặt trên đầu khẩu súng thân thương.

Xa lạ anh qua những địa danh:
A Chau, A Lưới, La Drang,
Dòng sông Thạch Hãn trôi lừng lững,
Áp Bắc, Đồng Xoài tới Phước Long.

Máu tươi anh đổ cho đồng xanh,
Những lóng xương khô, những chí tình,
Trái khắp đường quê hương muôn ngả,
Cho người dân no ấm, an lành.

Hạnh phúc của anh rất giản đơn,
Mái gia đình nhỏ để yêu thương,
Tiếng khóc con thơ, người vợ trẻ,
Hình ảnh anh mơ giữa chiến trường.

Dù anh chết trên cao nguyên lộng gió,
Hay bước cuối đời công thủ đô,
Cuộc chiến đổi thay không báo trước,
Hàng binh buống súng thật không ngờ.

Trái tim người lính như tan vỡ,
Lịch sử sang trang - nước thái bình,
Ai biết tháng Tư ba mươi ấy,
Cả đất trời vẫn vũ hỡi kinh!

Anh lưu vong giữa lòng dân tộc,
Anh lưu đầy ở chính quê hương,
Mẹ Việt Nam đoạn trường tiếng khóc,
Con - hàng binh - chịu kiếp trầm luân.

Chiến trường mới không nghe tiếng súng,
Từ trong tim, trong óc tù nhân,
Người chiến sĩ sức cùng lực kiệt,
Treo cuộc đời trên móc thời gian.

Đói trên vòng khoai, khát nơi suối sâu,
Anh chết cuộc đời cô đơn buồn tui,
Chết giữa trùng vây hai chữ căm hờn,
Không!

Anh sống chờ qua ngày tăm tối.
Trả cho tròn món nợ non sông,
Cám ơn anh và các bậc cha ông,
Một phút ngừng đầu - Vinh danh người lính.

(Xuân Lộc gửi đăng trên DacTrung.com)

THƠ HÈ

Viết tặng Đại Hội 5 được tổ chức
vào mùa Hè năm 2011 tại Los Angeles, Hoa kỳ

Bài của **HÙNG HẠNH GIA TRANG.**

Xuân, Hạ, Thu, Đông bốn mùa thay đổi. Mùa Xuân mát mẻ, cây cối đâm chồi nảy lộc; mùa Hè nóng bức, cây lá tốt tươi; mùa Thu âm đạm với mây xám, có gió heo may, có lá vàng rơi xào xạc; mùa Đông giá lạnh, cảnh vật héo hắt, buồn tênh. Sự thay đổi thời tiết và cảnh vật thiên nhiên của mỗi mùa đều mang cảm hứng đến cho các thi nhân, trải lòng mình qua những bài thơ. Nếu ta đi tìm những bài thơ về mùa Thu hay Xuân thì nhiều lắm, còn thơ về mùa Hè thì hiếm hoi hơn. Cứ như mùa Thu, nếu bỏ Thu đi, văn chương nhân loại ắt mất đi phần nửa. Trong giới hạn bài này, tôi chỉ xin nói đến một vài bài thơ tiêu biểu của các thi nhân viết về mùa Hè miền Bắc và miền Trung nước ta. Miền Nam nước ta, mưa nắng hai mùa hiền hòa, tôi xin được nói sau vào một dịp khác.

Trước hết, để biết về cái nóng mùa Hè xứ Bắc thế nào, ta hãy nghe cụ Nguyễn Khuyến viết về nó:

Cái nóng nung người, nóng nóng ghê...

Nóng như nung thì đủ biết nó nóng như thế nào. Người ta nung gạch ý mà! Chỉ một câu ngắn ngủi ấy, nó đủ hàm chứa cái nóng của mùa hè miền Bắc ra sao. Bên cái nóng như nung, ta còn có biết bao nhiêu hình ảnh của ngày hè qua những buổi trưa nắng cháy, buổi chiều tà hay đêm trăng sáng. Mỗi thời điểm đều mang nét đặc thù riêng của nó. Cái đáng nói nhất ở đây qua thi ca vẫn là cảnh sinh hoạt về mùa Hè ở thôn quê.

Khi nói đến *trưa hè* ở thôn quê miền Bắc là người ta hình dung ngay ra cái cổng làng với cây đa, những con trâu nằm nhai cỏ lười biếng, những cô thôn nữ dùng chân bên lũy tre lặng gió phe phẩy chiếc nón lá, tiếng võng đưa kẽo kẹt, tiếng gà gáy trưa... hình bóng chiếc điều đứng gió giữa trời xanh, bà hàng thiêu thiêu ngủ. Đây là những hình ảnh rất quen thuộc mà bất cứ người dân quê

miền Bắc nào cũng thấy và sống trong đó. Thi sĩ Bằng Bá Lân (BBL) đã góp nhặt tất cả những hình ảnh ấy vào một bài thơ như bức họa "Trưa hè" nơi đồng quê dưới đây.

Chúng ta hãy nghe và thả hồn rung động với những dòng thơ chân quê mộc mạc nhưng đượm tinh quê hương này nhé:

*Dưới gốc đa già, trong vũng bong,
Nằm mát đàn trâu ngậm nghĩ nhai.
Ve ve rung cánh ruồi say nắng;
Gà gáy trong thôn những tiếng dài.*

*Trời lơ cao vút không buông gió;
Đồng cỏ cào phò cảnh lướt hồng.
Ém đềm sóng lúa trôi trên lúa;
Nhạc ngựa đường xa rắc tiếng đồng.*

*Quán cũ nằm lười trong sóng nắng,
Bà hàng thưa khách ngủ thiêu thiêu,
Nghe mỏ hôi chày đằm như tắm...
Đứng lặng trong mây một cánh điều.*

*Cành thưa, nắng tưới, chim không đứng;
Quả chín bâng khuâng rụng trước hè.
Vài cô về chợ buông quang thùng
Sửa lại vành khăn dưới bóng tre.*

*Thời gian dùng bước trên đồng vắng;
Lá ngập ngừng sa nhẹ lướt ao.
Như mơ đường khói lên trời nắng;
Trường học làng kia tiếng trống vào.
(BBL) (Trưa hè)*

Đọc bài thơ này ta thấy ngay được cái cảnh trưa hè ở thôn quê miền Bắc. Có một điều lời thơ nhẹ nhàng quá, êm à quá, người đọc chỉ thấy cái yên tĩnh của trưa hè mà không thấy được cái nóng sôi sục đến gà thổi gáy, chó biếng sửa của nó. Mặc dù cụ BBL vẫn dùng những tiếng của "nóng"

nhưng sao tôi vẫn không thấy nóng. Cụ tả :

Ve ve rung cánh ruồi say nắng

Nhưng bên cạnh đó:

Nằm mát đàn trâu ngấm ngấm nhai

Ta thấy trâu nằm mát ngấm ngấm nhai thì đâu còn thấy nóng gì nữa nhỉ? Rồi những câu thơ như:

Êm đềm sóng lúa trôi trên lúa

Nhạc ngựa đường xa rắc tiếng đồng.

Ta lại thấy man mát là đằng khác vì gió đã làm lúa tạo nên sóng lúa thì mát quá rồi. Lại thêm ngựa chạy trong nắng để rắc tiếng đồng thì nóng ở chỗ nào mới được chứ! “Rắc” thì thành thơ quá, nhân tàn quá. Cứ như đi tàn bộ vậy

Trong bài này, nhà thơ BBL dùng một vài chữ thật tài tình, tôi hết sức thán phục như :

Bà hàng thưa khách NGÁ thiu thiu

NGHE mờ hôi chày đâm như tằm...

Đứng lặng trong mây một cánh diều.

Cái hay của nhà thơ là chỉ cho bà hàng NGÁ thiu thiu thôi chứ không được NGÚ thiu thiu. Chính chỉ NGÁ thiu thiu nên mới NGHE được tiếng mờ hôi chày. Nhà thơ dùng chữ NGHE thật tuyệt làm sao. Không gian im lặng đến nghe được mờ hôi chày thì yên tĩnh quá. Nhìn mờ hôi chày thì có gì là yên tĩnh, NGHE được mờ hôi chày thì phải nói là yên tĩnh đến tuyệt đối về mặt âm thanh. Thêm vào đó, hình ảnh chiếc diều nhà thơ đưa vào đoạn này đã làm cái yên tĩnh lại càng trở nên yên tĩnh hơn về mặt hình ảnh :

Đứng lặng trong mây một cánh diều.

Chưa hết, nhà thơ còn dùng âm thanh làm cho bức tranh quê của nhà thơ sinh động thêm lên, không cứng nhắc, không im lìm chết cứng. Cụ BBL đã điêm vào cái yên tĩnh đó vài tiếng trống trường.

Trường học làng kia tiếng trống vào.

Có những âm thanh làm phá tan cái yên tĩnh, nhưng cũng có những âm thanh nếu ta khéo sử dụng sẽ làm tăng thêm cái yên tĩnh ấy lên như tiếng võng đưa, tiếng ru con rời rạc hay tiếng gà gáy trong thôn... chẳng hạn.

Ta thấy thơ cụ BBL nặng về cảnh. Cụ nhìn

cảnh chung quanh mà vẽ nên bức tranh như người chụp ảnh, có sao ghi vậy. Thỉnh thoảng cụ điêm thêm tí màu sắc, tí âm thanh mà thôi. Nhìn chung, bức tranh cụ vẽ có tính cổ điển, nhưng rõ ràng đây là một bức tranh tuyệt đẹp.

Nếu ta có thể điêm vào bức tranh hè kia hình ảnh đầy khêu gợi nhưng chân phương của một cô thôn nữ nằm đưa võng để lộ những phần da thịt trắng nuột nà nửa kín nửa hở của đôi chân mỗi khi cô dang chân rộng một cách hờ hênh để đu đưa chiếc võng. Những giọt mồ hôi lấm tẩm trên trán, những sợi tóc mây dính trên da mặt ửng hồng vì nóng. Hơi thở phập phồng căng tràn nhựa sống dưới lớp yếm hồng, vô tình không che hết bụng. Những tiếng võng đưa như làm tăng thêm cái không gian yên tĩnh và như để mặc chàng trai đa tình đang lén lút nhìn trộm cô thôn nữ ngủ trưa. Trong cái trưa hè oi ả đó, chỉ một chút hình ảnh đó, ta có thể thấy cái “động” trong lòng người trai trẻ và gắn cho cánh vật ấy thêm một chút TÌNH.

Tiện đây, để làm bớt cái nóng oi ả của trưa hè, ta hãy cùng nhau nói một chút về *cái võng* nhé. Hãy nghĩ ở đây để hứng chút gió của đồng nội hay phe phẩy chiếc quạt mo rồi làm một hơi “điều cây” trước khi ta tiếp tục hành trình vào khung trời nóng bỏng của mùa hè.

Nói đến chiếc võng là nói đến hình ảnh đặc trưng của quê hương ta. Nếu ta chỉ nói đến cô thôn nữ nằm trên võng đu đưa trong buổi trưa hè thì quả thật không đủ. Ta cũng còn có thể liên tưởng thêm tới chiếc võng với hình ảnh của bà mẹ ru con hay bà ru cháu.

Nhân đọc bài thơ của cụ BBL về cái võng tôi cũng xin mượn tạm vài ý của cụ sau đây:

Cái võng là cái nôi của trẻ sơ sinh, là cái đu của trẻ nhỏ, là cái giường của người lớn ngã lưng, là nơi phát xuất ra những tiếng ru con của tình mẫu tử.

Nó cũng là chứng nhân của những vui buồn, chia ly, đoàn tụ. Nhưng cái độc đáo nhất của võng vẫn là những bài ru con đã gắn liền với nó như bóng với hình. Tiếng võng không thể thiếu ca dao, ru con... Và ngược lại những lời ru con trong dân gian không thể vắng bóng của những tiếng võng đưa.

Ta say sưa
 Nghe tiếng võng đưa
 Ru hồn mơ
 Trong lời thơ
 Dân tộc.
 Mơ màng lắng nghe tiếng khóc,
 Của thời mặng sưa xa xôi
 À ời... À à ời...
 Cót ca cót kết
 Muốn đời
 Nhịp thơ...
 Tiếng võng đưa
 Cót ca cót kết
 Trưa hè nóng khét
 Bà ru cháu say sưa...
 Tiếng võng đưa
 Cót ca cót kết
 Mẹ đi biển biệt
 Chị ru em ời ời...
 Tiếng võng đưa
 Cót ca cót kết
 Đêm dài mưa rét
 Mẹ ru con mơ màng...
 Dân tộc Việt Nam
 Lớn trong tiếng võng,
 Dân tộc Việt Nam
 Già trong lời ru
 Êm đềm theo tiếng võng đưa
 Nhịp thơ dân tộc
 Của thời mặng sưa xa xôi.

(BBL)(Trích đoạn trong bài Tiếng Võng Đưa)

Bài thơ Tiếng Võng Đưa không dừng ở đây mà đưa ta về với những lời ca ru con ngọt ngào của người dân quê 3 miền. Ngay ở thành thị cũng không vắng tiếng ầu ơ vang lên trong xóm, nhưng nó không làm ta xúc động bằng những tiếng ầu ơ ở miền quê thôn dã. Theo cụ BBL, mỗi địa phương có những điệu ru con riêng của nó, và điệu nào cũng trầm buồn, cùng gói gắm tâm sự của người ru vào những lời ca tiếng hát của điệu ru con.

À ời... cái ngủ mà ngủ cho lâu
 Mẹ mà đi cấy ruộng sâu chưa về
 Bất được con cả rõ trẻ
 Nắm cổ lối về cho cái ngủ ăn...

Lòng như dâng cao niềm cảm xúc với những

điệu ru miền Bắc. Ta lại được tiếp nối niềm cảm xúc ấy bay xa tới một thôn xóm xa xôi miền Nam trù phú, ruộng đồng thẳng cánh cò bay :

Ấu ơ... gió đưa cây cải về trời
 Rau răm ở lại chịu lời đắng cay!

Những lời ru con không phải chỉ để đưa đứa bé vào giấc ngủ, mà người ru còn gửi vào mây vào gió, vào những ời à của trưa hè, vào ánh trăng khuya hay đêm đông lạnh lẽo những lời tâm sự của lòng mình.

Anh đi đằng ấy xa xa
 Để em ôm bóng trăng tà năm canh,
 Nước non nặng một lời tình,
 Nhớ ai, ai có nhớ mình hay không?
 (BBL)

Tiếng hát lời ru như quện vào với võng, vào hồn người từ thuở lọt lòng, và cũng lớn lên trong tiếng võng đưa.

Có ai đó, khi phải xa quê hương, lúc được nghe lại tiếng võng đưa với lời ru êm dịu ngọt ngào vọng từ thôn vắng thì hình ảnh người đàn bà VN đậm đang được hiện ra rõ nét. Và cũng có thể buồn thay, nếu có chàng trai nào đó khi đi xa, trở lại nơi xưa với bao ước vọng được người yêu đáp lại những câu thề non hẹn biển trước lúc ra đi, thì nay hoàn cảnh đã đổi thay, nàng đang nằm ru con với tiếng võng ngày nào.

Bước chân vào ngõ tre làng,
 Lòng buồn nặng trĩu nghe nàng ru con,
 Bước lên thêm đá rêu mòn
 Lòng buồn nặng trĩu nghe buồn võng đưa.
 (BBL)

Thôi nhé, ta hay tạm ngừng ở đây. Đoạn thơ này buồn quá.

Mong các bạn đọc đoạn này xong sẽ thấy yêu cái tiếng võng đưa kéo kết, yêu nó như yêu âm thanh tiếng Việt, yêu tiếng mẹ ru êm đềm, và yêu nhà thơ BBL hơn.

Các bạn đã rời khỏi chiếc võng chưa? Thôi ta lại lên đường nhé!

Sau cụ BBL, ta lại thương thức thêm cái hè ồng à của làng quê qua nữ sĩ Anh Thơ. Làng của nữ sĩ Anh Thơ cũng ở miền Bắc nước ta. Nhà thơ

Anh Thơ cũng không thoát ra được những hình ảnh có tính biểu tượng của trưa hè như cụ BBL. Cũng bà già nằm đưa cháu ngủ, với tiếng võng đu đưa, với hình ảnh con ruồi, con chuồn chuồn, những đường đê vắng bóng người cùng những tiếng nhạc đồng quê...

Chúng ta cùng lắng nghe và cùng ngắm nhìn bức tranh trưa hè của thi sĩ Anh Thơ nhé. Ta hãy so sánh bức tranh này với bức tranh của cụ BBL xem sao.

*Trời trong biếc không qua mây gợn trắng,
Gió nồm nam lộng thổi cánh diều xa.
Hoa lựu nở đầy một vườn đỏ nắng,
Lũ bướm vàng lơ đãng lướt bay qua.*

*Trong thôn vắng, tiếng gà xao xác gáy,
Các bà già đưa võng hát, thiu thiu...
Những trẻ con ngồi buồn lê bắt chấy
Bên đàn ruồi rạc nắng hết hơi kêu.*

*Ngoài đê thăm, không người đi vắng về,
Lũ chuồn chuồn giỡn nắng đuổi nhau bay.
Nhưng thỉnh thoảng tiếng nhạc đồng buồn tẻ
Của vài người cười ngựa đến xua ngay.
(Trưa hè)*

Cả hai bài thơ về trưa hè đều hay như nhau. Những hình ảnh, màu sắc giống nhau. Thơ BBL ta thấy có những độc đáo về cách cụ làm nổi bật lên được cái yên tĩnh của trưa hè. Yên tĩnh mà không buồn chán bởi những tiếng diều, tiếng đồng rờ rạc... , và tiếng trống trường. Tiếng trống trường của cụ BBL, một nét chấm phá cuối cùng để đưa người thưởng ngoạn, hoặc đi sâu thêm vào cái yên tĩnh tuyệt đối hay ngược lại cũng là tiếng đánh thức người xem ra khỏi cái yên tĩnh đó. Nhà thơ Anh Thơ cũng thế, với tiếng nhạc đồng của vài người cười ngựa để đem ta ra khỏi cái lung linh huyền ảo của bức tranh quê trong buổi trưa hè.

Nay tôi lại giới thiệu với các bạn một nhà thơ khác: Trần Trung Phương (TTP). Nhà thơ này tôi yêu mến ở thuở học trò (tiểu học). Tôi đã từng chép thơ ông và tôi cố thuộc thơ ông. Chúng ta hãy đi vào buổi trưa hè của nhà thơ TTP này nhé:

*Trưa mùa hạ nắng gay nắng gắt.
Vạc than hồng đang bắt lửa rơi.
Hàng cây đứng lặng cầm trời,*

Giàn hoa cũng chẳng muốn cười buổi trưa.

*Gió ích kỷ không đưa vôi lá,
Mây chẳng buồn giông dả đi chơi.
Đường xa vắng ngắt bóng người;
Ve sầu bực bội cất lời thờ than.*

*Trên cát trắng hoa soan chói đỏ,
Mặt hồ xanh ngóng gió nằm im.
Ngang trời không một bóng chim,
Trưa hè vạn vật im lìm ngủ say.
(Trưa hè)*

Cái hay của TTP là ta thấy nhà thơ đã “nhân cách hóa” cảnh vật nên ta thấy cảnh vật như chính là ta. Ta và cảnh vật hòa nhịp trong nhau. Ta cùng nóng với vạc than hồng, ta uể oải cùng mây đến chẳng buồn bay, ta cầm trời cùng với hàng cây, ta bực bội cùng với ve sầu... Đọc thơ TTP ta thấy trong thơ ông có cái tình cảm của ông chứ không chỉ đơn thuần chụp ảnh hay chỉ vẽ lên một bức tranh như hai cụ BBL và Anh Thơ.

Ta thấy bức tranh của ông hiển hiện bóng dáng chúng ta trong đó. Cảm xúc của tác giả cũng là những cảm xúc của chính ta. Cái yên lặng ông tả cũng có những chất liệu cổ điển nhưng nó sống động hơn nhiều vì nó gắn với ta như ta có thể rời bỏ được cái yên tĩnh ấy. Tôi thích thơ TTP vì cái tính giản dị và trong sáng trong thơ ông.

Ta lại nghe nhà thơ TTP diễn tả trưa hè dưới một khía cạnh khác nhé :

*Mặt trời đứng giữa mây xanh,
Rắc tàn hoa đỏ xuống cành hoa soan.
Ve sầu khiếp nắng kêu ran...
Con chim ngái ngủ vội vàng bay cao.
Bóng dừa chón dưới cầu ao,
Con gà xõa cánh ẩn vào bụi tre.
Trưa nay, một buổi trưa hè,
Cánh đồng lúa chín vàng hoe nắng vàng.
(Nắng chói)*

Bất cứ vật gì, dù cho là thời gian hay không gian trừu tượng ông cũng gắn vào đó một “chất người”.

Các bạn có muốn tiếp tục rong chơi nơi đất Bắc để thưởng thức mùa hè của nơi đây hay không? Hay các bạn muốn đổi không khí bằng cách ta đáp chuyến xe lửa tốc hành vào Huế để

ngắm nhìn thành phố này dưới cái nắng gắt gao như thế nào.

Rời miền Bắc, nay chúng ta hãy dừng chân trên thành phố Huế để ngắm nhìn vài nét sinh hoạt mùa Hè của nơi đây nhé. Huế có muôn vàn thứ để xem, để chiêm ngưỡng, nhưng chúng ta hãy cùng giới hạn trong cái cảnh hè qua những bài thơ thôi. Ta hãy đi theo nhà thơ Nam Trân :

*Lúa hạ bùng bùng cháy,
Làn mây trôi trôi bay.
Tiếng ve rè rè mãi
Đánh đố giấc ngủ ngày.*

*Đường sá ít người đi,
Bụi cây lấm kê núp.
Xơ xác quán nước chè,
Ra, vào người tấp nập.*

*Phe phẩy chiếc quạt tre,
Chú nài ngồi đầu voi
Thình thoảng giờ tay bẻ
Năm ba chùm nhãn còi.*

*Huế phượng như giọt huyết,
Dò xuống phù lê đường.
Mặt trời gay gay đỏ
Nhuộm đỏ góc sông Hương.
(Huế, ngày hè)*

Hay thi hay thật, nhưng vẫn chưa thấy đủ nóng bỏng chỉ mấy chữ của cụ Tam nguyên Yên đổ Nguyễn Khuyên :

Cái nóng nung người, nóng nóng ghê.

Ta hãy cùng nhà thơ Nam Trân hưởng cái thú “Đêm hè” của đất Thần kinh cổ kính này.

*Trời nóng bẫm bốn độ.
Đèn sao khắp để đó.
Mặt trăng vàng tròn trên
Nấp sau nhánh phượng khó.*

*Ba dịp cầu Trường Tiền
Dừng đây người hứng mát;
Ngọn gió Thuận An lên,
Áo quần kêu sột soạt.*

*Đùng đùng chiếc thuyền nan
Qua, lại bến sông Hương...
Tiếng đờn chen tiếng hát,*

Thánh thót điệu Nam Bường.

*Hai tay xách hai vòm,
Một vại mụ le te,
Tiếng non rao lành lời,
Chóc chóc: “ai ăn chè”.
(Huế, đêm hè)*

Thôi ta tạm rời Huế, xuôi về phía nam để nghe nhà thơ Chế Lan Viên (CLV) nói về cái trưa hè nơi ông ở, Bình định.

*Trưa quanh vườn và vông gió an lành
Ngang phòng trưa, rû hồn nhẹ cây xanh
Trưa quanh góc, và mộng hiền của bóng
Bống run theo... lá... run theo nhịp vông.
Trưa lên trời và xanh thăm bầu trời,
Bống mê ly, nằm thấy, trắng, mây trôi...
Trưa! một ít trưa lạc vào lãng tã
Nhập làm hồn những tượng xưa u thâm.
Trưa, theo tàu bước xuống những sân ga
Dụng buồn lên xa gửi đến Muôn Xa...
(Trích đoạn bài Trưa đơn giản)*

Nhà thơ CLV đặt nhiều tình cảm với dân tộc Chiêm thành nên trong thơ ông luôn có cái u uẩn của một người mất nước. Ông tiếc thương và luôn tha thiết với hình bóng quê hương cũ đã có một thời oanh liệt.

Cũng như bức tranh trưa hè, *đêm hè* cũng có những sinh hoạt quen thuộc ở thôn quê. Khi nói đến đêm hè thì phải có ánh trăng khuya. Dưới ánh trăng, những cụ già ngồi trên chõng giữa sân, vại dừa bé đùa nghịch quanh ông, con chó thờ thẩn hay lười biếng nằm thiu thiu ngủ trước sân thềm, hay ngọn đèn dầu leo lắt trong gian nhà tối...

Tại nhà ngang, chàng và nàng cùng già gạo và thình thoảng vang nhẹ lẫn trong tiếng già đều đều là những tiếng cười rúc rích nửa thanh cao nửa trần tục. Ngoài ngõ giếng, những cặp trai gái ra giếng làng ở đầu đình múc nước gánh về. Nơi giếng ấy đã nảy sinh biết bao nhiêu mối tình thâm kín, bao nhiêu thành tựu, cũng bao tan vỡ.

Vài tiếng vạc xa xa vọng về. Thình thoảng trên trời điểm vài ngôi sao rơi. Đàn đom đóm lập lòe, chập chờn bay lượn bên khóm cỏ, bờ ao. Trong cảnh yên tĩnh và nên thơ ấy, cách giếng không xa lắm, có ai để ý đến một cặp trai gái, đang đứng

bên nhau, dưới lũy tre màu đen sẫm? Họ đứng sát lại mỗi lúc một gần thêm, để rồi có hai mà tưởng như thành một. Tiếng họ thì thầm nhẹ hơn lá tre đang rụng. Cảnh vật chung quanh vắng lặng như tờ. Theo cơn gió nhẹ, chị Hằng trên cao, tò mò vén chút màn tre, chiếu tí ánh sáng vào nhìn trộm hai người. Chị vội vàng khép lại, đôi má ửng hồng. Chị chỉ còn nghe vắng vắng bên tai :

*Hoa lá ngây tình không muốn động
Lòng em hồi hộp, chị Hằng ơi...*
(Hàn Mặc Tử)

Những cảnh hẹn hò thầm kín này xảy ra đây đó trong xóm làng Việt Nam từ cái thuở người thôn nữ Việt nam còn mặc váy sồi đen, với sợi “thất bao” (bao lung) điều, yếm hồng cánh sen; với nón quai thao, sợi dây “tích bạc” dắt cặp váy lung lẳng bên hông.

Ta hãy trở lại với đám đông với tiếng cười đùa của các chị em đương gánh nước về nhà, theo sau là những chàng trai đưa lời tình tứ hay đưa đẩy những câu ca dao, câu vè, câu đố được đem ra tranh tài cao thấp. Tiếng cười có khi ròn tan, có khi nũng nịu trữ tình.

Vài con trâu trở về chuồng muộn. Theo sau trâu, bác nông phu vai đeo cày, ghé giếng nước rửa chân. Con nghé nghển cổ nhìn sao lấp lánh. Thỉnh thoảng đâu đó, tiếng chó sủa trắng vang trong xóm tối, lẫn trên không trung vài con chim ăn đêm buông những tiếng kêu ròi rạc.

Ta hãy thương thức những vần thơ của thi sĩ Đoàn Văn Cừ nhé:

*Tiếng võng trong nhà kẽo kẹt đưa,
Đầu thềm con chó ngủ lơ mơ.
Bóng cây lơ là bên hàng đậu,
Đêm vắng, người im, cảnh lặng tờ.
Ông lão nằm chơi ở giữa sân,
Tàu cau lấp lánh ánh trăng ngần,
Thằng cu đứng vịn bên thành chõng,
Ngắm bóng con mèo quỵện dưới chân
Bên giếng, dăm cô gái xú què
Từng đàn vui về rủ nhau về,
Trên vai nặng trĩu đôi thùng nước,
Kêu kịt đi vào lối cổng tre.
Trong xóm giờ lâu quá nửa đêm,*

*Tiếng chày giã gạo đã ngừng im,
Trăng tà hạ xuống ngang đầu núi,
Đom đóm bay qua giải nước đen.*

*Tiếng ốc trên chòi rúc thiết tha,
Gió lay cột kết rặng tre già,
Sao trời từng chiếc rơi thành lệ,
Sương khói bên đồng ủ bóng mơ.
(Trăng hè)*

Đất nước ta đẹp đẽ quá, đẹp từ góc phố, đẹp từ góc làng. Đất nước chúng ta như gấm như hoa. Con người chúng ta lớn lên trong tình nhân bản, lấy con người làm gốc. Đất nước chúng ta dù có khó khăn đến đâu, với những con người ấy, với mảnh đất linh thiêng ấy, chúng ta sẽ có thanh bình như những đêm hè và sẽ tồn tại, bền vững như bước chân dựng nước và giữ nước của tiền nhân. Chúng ta vẫn mong ngày ấy sớm trở về trên quê hương chúng ta.

Ta nói thêm một vài hình ảnh khác của mùa hè nhé.

Nói đến hè, hình ảnh mà ta dễ tìm thấy nhất vẫn là những ngày thần tiên của tuổi học trò: *Nghỉ hè*. Trong chúng ta, hỏi ai không thích nghỉ hè, học trò nhỏ cũng thích, học trò lớn cũng thích và cả người lớn như chúng ta cũng thích.

Ba tháng nghỉ hè, đối với học trò, đây mới thật là mùa xuân. Chúng ta hãy cùng nhau trở lại về mái trường xưa trong những ngày sắp nghỉ hè. Bạn bè đưa nhau vội vã những cuốn “lưu niệm” để ghi lên đó những kỷ niệm, những nhớ nhung quyến luyến. Những cánh hoa phượng được gài vào cuốn sổ, những tấm hình trao nhau vội vã và cùng hẹn gặp lại nhau trong niên học tới. Những bức thư tình cũng được trao nhau ngập ngừng. Mọi tình đã được ôm ấp trong bao tháng, nay đã đến lúc phải ngỏ lời.

Ta hãy nghe nhà thơ Xuân Tâm diễn tả sự vui mừng của ông đến chừng nào khi biết ngày học hôm nay là ngày cuối cùng của niên học để bước vào thời gian nghỉ ngơi, đùa nghịch.

*Sung sướng quá, giờ cuối cùng đã hết,
Đàn trai non hớn hờ rủ nhau về.
Chín mươi ngày nháy nhót ở miền quê,
Ôi tất cả mùa xuân trong mùa hạ.*

Còn cái gì sung sướng cho bằng khi những cậu học trò làng lên tinh học, nay được về sống với cha mẹ, anh em thân thương. Về với ruộng đồng, về với những cánh vật cùng những sinh hoạt thôn quê mà cậu trai hay cô gái đã phải tạm xa. Với những con sông uốn khúc quanh làng, cậu trai sẽ cùng chúng bạn bơi lội, nô đùa. Cậu sẽ tha hồ hưởng những hương vị của cây trái. Những chùm nhãn vàng óng ả như mời chào, quả mít chín tỏa hương thơm quyến rũ, chùm khế ngọt đong đưa, mấy trái ổi chín... như đợi cậu nếm thử. Cô hàng xóm nhỏ nhỏ ngày nào nay vừa chớm lớn, bắt cậu trèo lên cây muỗm đầu ngõ hái quả để cô em ăn với muối ớt, nhãn mặt vì chua. Và để rồi những mối tình thầm kín phát sinh, tình trong như đã, mặt ngoài còn e.

*Trong khoảnh khắc sách, bài là giấy cũ,
Nhớ làm chi, Thầy mẹ đợi em trông.
Trên đường làng huyết phượng nở thành
bông,*

Và vườn rộng nhiều trái cây ngon ngọt.

Nhà thơ Trần Trung Phương vui chơi với mùa nghỉ hè của ông :

*Năm năm đến vụ hè
Về đón gió đồng quê.
Chiều chiều ra ao tắm,
Tối thà điếu trên đê.*

*Sáng dậy ra bờ ao.
Xem gió rơn nắng đào,
Nghe gió đồng khê thổi
Tàu lá chuối lao xao.*

*Nhớ những buổi đi câu.
Anh nắng dài bên cầu;
In đáy hồ trong vắt
Bóng cây si gợn râu.*

*Có những buổi chiều vàng.
Một mình đi lang thang,
Mơ màng nghe tiếng hát
Trẻ chăn trâu trong làng.*

*Có những hôm mưa to.
Xem lá tre thả đò;
Ngồi trên dòng nước đò
Tôi làm bao nhiêu thơ.*

*Năm nay lại nghỉ Hè.
Nghe tiếng gọi Đồng Quê
Bao cảnh trời tươi đẹp
Quyện hồn tôi say sưa.
(Nghỉ hè)*

Không phải mùa hè đều đẹp cho tất cả mọi người. Mùa hè cũng còn là những buổi chia tay bịn rịn, nhớ thương, đôi người cách biệt dù chỉ trong ba tháng. Những cánh thư hồng, thư xanh mực tím gửi đến nhau phất phới.

Trong những cánh thư này người ta thổ lộ tâm tình và cũng lẫn những lời xin lỗi khi sắp sửa chia tay:

*Hôm nọ em biếng học
Khiến cho anh bất bình,
Khẽ đánh em cái thước
Vào bàn tay xinh xinh...
Giận anh em ừ ừ
Từ hôm đó mà đi,
Anh hỏi em không đáp
Anh cười em ngoảnh đi...
(Nguyễn Xuân Huy)*

Những bức thư như thế được chuyển đi. Và rồi, với những ngày vui trước mặt, lòng người cũng dễ thứ tha.

*Hôm nay em đã cười
Nũng nịu đến "xin lỗi"
Được thể anh làm cao
"Sao em không giận mãi"*

Nhưng hỡi ôi! mùa hè cũng là mùa thi cử. Thi ời là thi, thương mi làm chi. Bao nhiêu tiếng cười đắc thắng, và cũng bên cạnh đó bao tiếng cười gượng gạo hòa trong nước mắt.

Rong chơi mãi, rồi cũng chán, rồi lại nhớ trường, rồi nhớ bạn, nhớ thầy.

*Mong mãi sao không chóng hết Hè!
Nghỉ nhà chơi mãi cũng buồn ghê!
Sớm không thấy học, chiều không bạn
Không khí quanh tôi thờ nặng nề!*

*Tôi muốn trông ngay thấy bóng trường
Và bao bạn học của tôi đương
Chuyện trò hớn hờ vui chân bước,
Tiếng guốc khua vang khắp via đường.*

Tôi quên sao được lớp tôi ngồi,

*Ánh sáng xuyên vào một ít thôi.
Có bóng cây bàng che mắt rươi,
Trên cành riu rít tiếng chim vui.*

*Tôi nhớ những ngày dưới bóng cây
Nô đùa cùng mấy bạn thơ ngây,
Đánh chuyền, ca hát, cười, reo, nhảy,
Hay đứng sân trường nhá bánh tây.*

*Hôm nay chợt nhớ đến trường tôi;
Thấm thoát chơi rong một tháng rồi.
Còn tháng rươi hè, lâu quá nhỉ!
Ai quay trái đất gấp đùm tôi?
(TTP)(Nhớ trường)*

Kì niệm rõ nhất của mùa hè vẫn là kỷ niệm của tuổi học trò. Mà tuổi học trò không phải chỉ biết đùa nghịch, mà còn là tuổi của mơ mộng, của những lý tưởng cao đẹp lấp biển vá trời, của những hình ảnh tương lai cao chất ngất. Và điều đáng nói nhất, ấy là tuổi của yêu đương, của chinh phục. Tuổi của buồn, của vui trước những mối tình thầm kín.

Thời gian thấm thoát trôi mau. Nay tôi không còn trẻ nữa để có những mơ mộng viễn vông. Nghĩ lại thời xa xưa ấy thật buồn cười với những ngô nghê vụng dại, nhưng cũng thật dễ thương. Dù sao, đây cũng là kỷ niệm đáng nhớ của một đời người. Tôi biết trân quý những kỷ niệm đó và ôm ấp nó như ôm ấp một người tình. Tôi nhớ, đã từng nhiều lần âm thầm lê bước trong đêm khuya ngang qua cửa nhà cô hàng xóm chỉ để mong được nhìn chút ánh đèn leo lắt hắt qua cửa sổ nơi nàng đang ngồi học. Giản dị thế thôi! Thế thôi, nhưng không thể thiếu cái ánh sáng ấy vào những đêm hè tôi không ngủ được vì nhớ nhung.

Sống nơi quê người, hình ảnh quê hương luôn là những hình ảnh sống động nhất và có một sức mạnh mãnh liệt nhất để cuốn hút ta vào và cuốn hút ta về với những tình tự quê hương mà trong đó có cả hình ảnh của mùa hè dù chỉ qua thơ văn.

"Cái nóng nung người, nóng nóng ghê."

HÙNG HẠNH GIA TRANG

Tap

Cười chút chơi:

EM TẬP LÀM VĂN

(Cóp từ Email chuyển cho nhau)

Đề: Em hãy phân tích tấm lòng người mẹ của bà cụ Tứ trong chuyện "Vợ nhặt" của nhà văn Kim Lân

Trong cuộc sống sinh hoạt đời thường, hàng ngày chúng ta đã từng thưởng thức rất nhiều loại lòng như lòng lợn, lòng gà, lòng vịt ... chúng đều rất ngon và có vị riêng biệt khác nhau, nhưng tất cả đều không thể bằng lòng mẹ.

Đề: Tả cây chuối

Nhà em có cây chuối rất to, chiều nào em cũng leo lên cây chuối ngồi hóng mát. Khi em leo lên, cành chuối rung rinh.

Đề: Tả người thầy em yêu quý nhất

Thấm thoát đã ba mùa hoa ban nở, thầy giáo phải tạm biệt chúng em để về xuôi. Cả làng cả bản đứng tiễn thầy vô cùng ngậm ngùi. Riêng em đứng nhìn theo thầy cho đến khi thầy xa dần, xa dần, đến khi nhỏ bằng con chó em mới quay lại bản.

Đề: Tả chú thương binh

"Gần nhà em có một chú thương binh, chú bị cụt đầu, sáng nào chú cũng đi qua nhà em ăn sáng ..."

Đề: Tả cảnh sân trường trong giờ ra chơi

Trống đánh tùng ... tùng ... Các bạn ùa ra sân trường như bầy chim vỡ tổ. Chỗ này các bạn gái nhảy dây, chỗ kia các bạn trai đá cầu, thỉnh thoảng lại vang lên tiếng chửi thề "đ. m."

Đề: Tả ông nội

Nhà em có nuôi một ông nội, ông nội suốt ngày chẳng làm gì cả chỉ trùm chăn ngủ, đến bữa ăn ông ló đầu ra hỏi: Cơm chín chưa bây?